

ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

30

Ἁγίου Ἰωάννου
τοῦ Χρυσοστόμου

Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ
ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Πρόλογος

Η ΠΙΣΤΗ στό Θεό και ή συμμετοχή στή θεία λατρεία, προπαντός στήν εύχαριστιακή σύναξη, αποτελοῦν γιά κάθε ζωντανό μέλος τῆς Ἐκκλησίας δυό πραγματικότητες ἀξεχώριστες. Ὁ ἀληθινός χριστιανός δέν μπορεῖ νά ζήσει χωρίς τή θεία Λειτουργία. Τά ὑπερῶα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου καί τῆς Πεντηκοστῆς, πού συνέχειά τους εἶναι οἱ ἱεροί ναοί, αποτελοῦν κατεξοχήν τούς τόπους τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ καί τῆς διανομῆς τῶν θείων χαρισμάτων. Ἡ «ὄμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό» προσκαρτέρηση τῶν πιστῶν ἐκφράζει τήν ἐνότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, πού ἐδῶ καί τώρα προγεύεται τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Αὐτή τήν ἀλήθεια ἀπηχοῦν καί οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Πενθέκτης Συνόδου (691), ὅταν παραγγέλλουν ν' ἀποκόπτεται ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖνος πού, χωρίς σοβαρό λόγο, δέν ἐκκλησιάζεται γιά τρεῖς συνεχεῖς Κυριακές.

Ὁ τακτικός ἐκκλησιασμός δέν ἀποτελεῖ γιά τόν πιστό μιάν ἀπλή καλή συνήθεια, ἕνα τυπικό θρησκευτικό καθήκον, μιὰ κοινωνική ὑποχρέωση ἢ ἔστω μιὰ ψυχολογική διεξοδὸ ἀπὸ τόν ἀσφυκτικό κλοιὸ τῆς καθημερινότητας. Ἀντίθετα, μέ τήν προσέλευσή του στό ναὸ ἐκφράζει μιάν ὑπαρξιακή του ἀνάγκη. Τήν ἀνάγκη νά ζήσει ἀληθινά, αὐθεντικά. Νά συναντήσῃ τήν Πηγὴ τῆς ζωῆς του, τὸ Δημιουργό του, καί νά ἐνωθεῖ μαζί Του. Νά ἐκφράσῃ τήν ἀγάπη καί τήν εὐλάβειά του στήν

Παναγία μας και στους Άγίους, τούς φίλους του Θεού. Νά νιώσει δίπλα του τούς πνευματικούς του αδελφούς.

Τό σῶμα και τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πού μεταλαβαίνει στή θεία Λειτουργία, τοῦ χαρίζουν αὐτή τήν πληρότητα, τόν κάνουν νά αισθάνεται «*συμπολίτης τῶν ἁγίων και οἰκείος τοῦ Θεοῦ*». Ἔτσι, ἀναχωρεῖ ἀπό τό ναό μέ τή δύναμη ν' ἀντιμετωπίσει σύμφωνα μέ τό θεῖο θέλημα και μέ τήν προοπτική τῆς αἰώνιας ζωῆς τή φθαρτότητα τοῦ καθημερινοῦ του βίου.

Στίς μέρες μας, πού τό ψεύτικο και ἀπατηλό περισσεύει και πού οἱ ἀνθρώπινες ἐλπίδες ἀπό παντοῦ διαψεύδονται, τό ἐνδιαφέρον γιά τήν ὀρθόδοξη λατρεία συνεχῶς αὐξάνεται, καθώς πολλοί ἀνακαλύπτουν σ' αὐτήν τό νόημα τῆς ζωῆς. Ὡστόσο, εἶναι ἀλήθεια, οἱ περισσότεροι ἀδελφοί μας ἀπουσιάζουν ἀπό τίς ἐκκλησίες μας...

Τό τεῦχος τοῦτο ἀποτελεῖ μιᾶ σύνθεση ἐκλεκτῶν ἀποσπασμάτων, σέ ἐλεύθερη ἀπόδοση, ἀπό διάφορες ὁμιλίες τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (354-407), τοῦ μεγάλου ἱεράρχου, πού συνέδεσε τό ὄνομά του και τή ζωή του μέ τή θεία Λειτουργία. Διαβάζοντας κανείς τούς λόγους του, χαίρεται τή ζωντάνια τους, θαυμάζει τήν ἐπικαιρότητά τους και διαπιστώνει πώς ὁ ἄνθρωπος στό βάθος του παραμένει ἀπαράλλακτος ὅλες τίς ἐποχές.

Ἄς εὐχηθοῦμε, τό σπίτι τοῦ Θεοῦ, ὁ ἱερός ναός, νά γίνει και δικό μας σπίτι, ἡ θεία Λειτουργία νά καταστεῖ τό κέντρο τῆς ὑπάρξεώς μας και ἡ τράπεζα τῆς Εὐχαριστίας ν' ἀποβεῖ γιά τόν καθένα μας «*ψυχοτρόφος και ζωοποιός*».

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ

Ὁ ἐκκλησιασμός

Λιμάνια πνευματικά οἱ ναοί Μέ λιμάνια μέσα στο πέλαγος μοιάζουν οἱ ναοί, πού ὁ Θεός ἐγκατέστησε στίς πόλεις· πνευματικά λιμάνια, ὅπου βρίσκουμε ἀπερίγραπτη ψυχική ἡρεμία ὅσοι σ' αὐτά καταφεύγουμε, ζαλισμένοι ἀπό τήν κοσμική τύρβη. Κι ὅπως ἀκριβῶς ἕνα ἀπάνεμο κι ἀκύμαντο λιμάνι προσφέρει ἀσφάλεια στά ἀραγμένα πλοῖα, ἔτσι καί ὁ ναός σώζει ἀπό τήν τρικυμία τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν ὅσους σ' αὐτόν προστρέχουν καί ἀξιῶνει τούς πιστούς νά στέκονται μέ σιγουριά καί ν' ἀκοῦνε τό λόγο τοῦ Θεοῦ μέ γαλήνη πολλή.

Ὁ ναός εἶναι θεμέλιο τῆς ἀρετῆς καί σχολεῖο τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Πάτησε στά πρόθυρά του μόνο, ὅποιαδήποτε ὥρα, κι ἀμέσως θά ξεχάσεις τίς καθημερινές φροντίδες. Πέρασε μέσα, καί μιά αὔρα πνευματική θά περικυκλώσει τήν ψυχή σου. Αὐτή ἡ ἡσυχία προξενεῖ δέος καί διδάσκει τή χριστιανική ζωή· ἀνορθώνει τό φρόνημα καί δέν σέ ἀφήνει νά θυμᾶσαι τά παρόντα· σέ μεταφέρει ἀπό τή γῆ στόν οὐρανό. Κι ἂν τόσο μεγάλο εἶναι τό κέρδος ὅταν δέν γίνεται λατρευτική σύναξη, σκέψου, ὅταν τελεῖται ἡ λειτουργία καί οἱ προφῆτες διδάσκουν, οἱ ἀπόστολοι κηρύσσουν τό Εὐαγγέλιο, ὁ Χριστός βρίσκεται ἀνάμεσα στούς πιστούς, ὁ Θεός Πατέρας δέχεται τήν τελούμενη θυσία, τό Ἅγιο Πνεῦμα χορηγεῖ τή δική Του ἀγαλλίαση, τότε

λοιπόν, μέ πόση ωφέλεια πλημμυρισμένοι δέν φεύγουν από τό ναό οί ἐκκλησιαζόμενοι;

Στήν ἐκκλησία συντηρεῖται ἡ χαρά ὅσων χαίρονται· στήν ἐκκλησία βρίσκεται ἡ εὐθυμία τῶν πικραμένων, ἡ εὐφροσύνη τῶν λυπημένων, ἡ ἀναψυχή τῶν βασιανισμένων, ἡ ἀνάπαυση τῶν κουρασμένων. Γιατί ὁ Χριστός λέει: «Ἐλάτε σ' ἐμένα ὅλοι ὅσοι εἶστε κουρασμένοι καί φορτωμένοι μέ προβλήματα, κι ἐγώ θά σᾶς ἀναπαύσω» (Ματθ. 11:28). Τί πιό ποθητό ἀπ' αὐτή τή φωνή; Τί πιό γλυκό ἀπό τούτη τήν πρόσκληση; Σέ συμπόσιο σέ καλεῖ ὁ Κύριος, ὅταν σέ προσκαλεῖ στήν ἐκκλησία· σέ ἀνάπαυση ἀπό τούς κόπους σέ παρακινεῖ· σέ ἀνακούφιση ἀπό τίς ὀδύνες σέ μεταφέρει. Γιατί σέ ξαλαφρώνει ἀπό τό βάρος τῶν ἀμαρτημάτων. Μέ τήν πνευματική ἀπόλαυση θεραπεύει τή στενοχώρια καί μέ τή χαρά τή λύπη.

Γιατί δέν ἐκκλησιάζεσαι; Παρ' ὅλα αὐτά, λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού ἔρχονται στήν ἐκκλησία. Τί θλιβερό! Στούς χορούς καί στίς διασκεδάσεις τρέχουμε πρόθυμα. Τίς ἀνοησίες τῶν τραγουδιστῶν τίς ἀκοῦμε μέ εὐχαρίστηση. Τίς αἰσχρολογίες τῶν ἡθοποιῶν τίς ἀπολαμβάνουμε γιά ὥρες, δίχως νά βαριόμαστε. Καί μόνο ὅταν μιλάει ὁ Θεός, χασμουριόμαστε, ξυνόμαστε καί ζαλιζόμαστε. Μά καί στά ἵπποδρόμια, μολονότι δέν ὑπάρχει στέγη γιά νά προστατεύει τούς θεατές ἀπό τή βροχή, τρέχουν οἱ περισσότεροι σάν μανιακοί, ἀκόμα κι ὅταν βρέχει ραγδαῖα, ἀκόμα κι ὅταν ὁ ἄνεμος σηκώνει τά πάντα. Δέν λογαριάζουν οὔτε τήν κακοκαιρία οὔτε τό κρύο οὔτε τήν ἀπόσταση. Τίποτα δέν τούς κρατάει στά σπίτια τους. Ὅταν, ὅμως, πρόκειται νά πᾶνε στήν ἐκκλησία, τότε καί τό φιλόβροχο τούς γίνεται ἐμπόδιο. Κι ἂν τούς ρωτήσεις, ποιός εἶναι ὁ Ἀμώσ ἢ ὁ Ὀβδιού, πόσοι εἶναι οἱ προφήτες ἢ οἱ ἀπόστολοι, δέν μποροῦν ν' ἀνοίξουν τό στόμα τους. Γιά τ' ἄλογα, ὅμως, τούς τραγουδιστές καί τούς ἡθοποιούς μποροῦν νά σέ πληροφορή-

σουν μέ κάθε λεπτομέρεια. Είναι κατάσταση αυτή;

Γιορτάζουμε μνήμες αγίων, και σχεδόν κανένας δέν παρουσιάζεται στο ναό. Φαίνεται πώς ή απόσταση παρασύρει τούς χριστιανούς στην αμέλεια· ή μάλλον όχι ή απόσταση, αλλά ή αμέλεια μόνο τούς εμποδίζει. Γιατί, ὅπως τίποτα δέν μπορεί νά εμποδίσει αυτόν πού ἔχει ἀγαθή προαίρεση καί ζήλο νά κάνει κάτι, ἔτσι καί τόν ἀμελή, τόν ράθυμο καί ἀναβλητικό ὄλα μποροῦν νά τόν εμποδίσουν.

Οἱ μάρτυρες ἔχυσαν τό αἷμα τους γιά τήν Ἀλήθεια, κι ἐσύ λογαριάζεις μιά τόσο μικρή απόσταση; Ἐκείνοι θυσιάσαν τή ζωή τους γιά τό Χριστό, κι ἐσύ δέν θέλεις οὔτε λίγο νά κοπιάσεις; Ὁ Κύριος πέθανε γιά χάρη σου, κι ἐσύ Τόν περιφρονεῖς; Γιορτάζουμε μνήμες αγίων, κι ἐσύ βαριέσαι νά ἔρθεις στό ναό, προτιμῶντας νά κάθεσαι στό σπίτι σου; Καί ὅμως, πρέπει νά ἔρθεις, γιά νά δεῖς τό διάβολο νά νικιέται, τόν ἅγιο νά νικάει, τό Θεό νά δοξάζεται καί τήν Ἐκκλησία νά θριαμβεύει.

“Μά εἶμαι ἀμαρτωλός”, λές, “καί δέν τολμῶ ν’ ἀντικρῦσω τόν ἅγιο”. Ἀκριβῶς ἐπειδή εἶσαι ἀμαρτωλός, ἔλα ἐδῶ, γιά νά γίνεις δίκαιος. Ἡ μήπως δέν γνωρίζεις, ὅτι καί αὐτοί πού στέκονται μπροστά στό ἱερό θυσιαστήριο, ἔχουν διαπράξει ἀμαρτίες; Γι’ αὐτό οἰκονόμησε ὁ Θεός νά ὑποφέρουν καί οἱ ἱερεῖς ἀπό κάποια πάθη, ὥστε νά κατανοοῦν τήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία καί νά συγχωροῦν τούς ἄλλους.

“Ἀφοῦ, ὅμως, δέν τήρησα ὅσα ἄκουσα στήν ἐκκλησία”, θά μοῦ πει κάποιος, “πῶς μπορῶ νά ἔρθω πάλι;”. Ἐλα νά ξανακούσεις τόν θεῖο λόγο. Καί προσπάθησε τώρα νά τόν ἐφαρμόσεις. Ἄν βάλεις φάρμακο πάνω στό τραῦμα σου καί δέν τό ἐπουλώσει τήν ἴδια μέρα, δέν θά ξαναβάλεις καί τήν ἐπόμενη; Ἄν ὁ ξυλοκόπος, πού θέλει νά κόψει μιά βελανιδιά, δέν κατορθώσει νά τή ρίξει μέ τήν πρώτη τσεκουριά, δέν τή χτυπάει καί δεύτερη καί πέμπτη καί δέκατη φορά; Κά-νε κι ἐσύ τό ἴδιο.

Ἄλλά, θά μοῦ πεις, σ' ἐμποδίζουν νά ἐκκλησιαστεις ἢ φτώχεια καί ἡ ἀνάγκη νά ἐργαστεις. Ὅμως δέν εἶναι εὐλογία καί τούτη ἡ πρόφαση. Ἐφτά μέρες ἔχει ἡ ἐβδομάδα. Αὐτές τίς ἐφτά μέρες τίς μοιράστηκε ὁ Θεός μαζί μας. Καί σ' ἐμᾶς ἔδωσε ἕξι, ἐνῶ γιά τόν ἑαυτό Του ἄφησε μία. Αὐτή τή μοναδική μέρα, λοιπόν, δέν δέχεσαι νά σταματήσεις τίς ἐργασίες;

Καί γιατί λέω γιά ὀλόκληρη μέρα; Ἐκεῖνο πού ἔκανε στήν περίπτωση τῆς ἐλεημοσύνης ἡ χήρα τοῦ Εὐαγγελίου, τό ἴδιο κάλε κι ἐσύ στή διάρκεια αὐτῆς τῆς μιᾶς μέρας. Ἔδωσε ἐκεῖνη δυό λεπτά καί πήρε πολλή χάρη ἀπό τό Θεό. Δάνεισε κι ἐσύ δυό ὥρες στό Θεό, πηγαίνοντας στήν ἐκκλησία, καί θά φέρεις στό σπίτι σου κέρδη ἀμέτρητων ἡμερῶν. Ἄν ὅμως δέν δέχεσαι νά κάνεις κάτι τέτοιο, σκέψου μήπως μ' αὐτή σου τή στάση χάσεις τούς κόπους πολλῶν ἐτῶν. Γιατί ὁ Θεός, ὅταν περιφρονεῖται, γνωρίζει νά σκορπίζει τά χρήματα πού συγκεντρώνεις μέ τήν ἐργασία τῆς Κυριακῆς.

Μά κι ἂν ἀκόμα ἔβρισκες ὀλόκληρο θησαυροφυλάκιο γεμάτο ἀπό χρυσάφι καί ἐξ αἰτίας του ἀπουσίαζες ἀπό τό ναό, θά ἦταν πολύ μεγαλύτερη ἡ ζημιά σου· καί τόσο μεγαλύτερη, ὅσο ἀνώτερα εἶναι τά πνευματικά ἀπό τά ὑλικά. Γιατί τά ὑλικά πράγματα, κι ἂν ἀκόμα εἶναι πολλά καί τρέχουν ἀφθονα ἀπό παντοῦ, δέν τά παίρνουμε στήν ἄλλη ζωή, δέν μεταφέρονται μαζί μας στόν οὐρανό, δέν παρουσιάζονται στό φοβερό ἐκεῖνο βῆμα τοῦ Κυρίου. Ἄλλά πολλές φορές, καί πρὶν ἀκόμα πεθάνουμε, μᾶς ἐγκαταλείπουν. Ἀντίθετα, ὁ πνευματικός θησαυρός πού ἀποκτοῦμε στήν ἐκκλησία, εἶναι κτῆμα ἀναφαίρετο καί μᾶς ἀκολουθεῖ παντοῦ.

“Ναί, ἀλλά μπορῶ”, λέει κάποιος ἄλλος, “νά προσευχηθῶ καί στό σπίτι μου”. Ἀπατᾶς τόν ἑαυτό σου, ἀνθρωπε. Βεβαίως, εἶναι δυνατόν νά προσευχηθεῖς καί στό σπίτι σου· εἶναι ἀδύνατον ὅμως νά προσευχηθεῖς ἔτσι, ὅπως προσεύχεσαι στήν ἐκκλησία, ὅπου ὑπάρχει τό πλήθος τῶν πατέρων καί ὅπου ὁμόφωνη

κραυγή ίκεσίας ἀναπέμπεται στό Θεό. Δέν σέ ἀκούει τόσο πολύ ὁ Κύριος ὅταν Τόν παρακαλεῖς μόνος σου, ὅσο ὅταν Τόν παρακαλεῖς ἐνωμένος μέ τούς ἀδελφούς σου. Γιατί στήν ἐκκλησία ὑπάρχουν περισσότερες πνευματικές προϋποθέσεις ἀπ' ὅσες στό σπίτι. Ὑπάρχουν ἡ ὁμόνοια, ἡ συμφωνία τῶν πιστῶν, ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης, οἱ εὐχές τῶν ἱερέων. Γι' αὐτό, ἄλλωστε, οἱ ἱερεῖς προΐστανται τῶν ἀκολουθιῶν· γιά νά ἐνισχύονται μέ τίς δυνατότερες εὐχές τους οἱ ἀσθενέστερες εὐχές τοῦ λαοῦ, κι ἔτσι ὅλες μαζί ν' ἀνεβαίνουν στόν οὐρανό.

Ὅταν προσευχόμαστε ὁ καθένας χωριστά, εἴμαστε ἀνίσχυροι· ὅταν ὅμως συγκεντρωνόμαστε ὅλοι μαζί, τότε γινόμαστε πιά δυνατοί καί ἐλκύουμε σέ μεγαλύτερο βαθμό τήν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Κάποτε ὁ ἀπόστολος Πέτρος βρισκόταν ἀλυσσοδεμένος στή φυλακή. Ἐγίνε ὅμως θερμή προσευχή ἀπό τούς συναγμένους πιστούς, κι ἀμέσως ἐλευθερώθηκε. Τί θά μπορούσε, ἐπομένως, νά εἶναι πιά δυνατό ἀπό τήν κοινή προσευχή, πού ὠφέλησε κι αὐτούς ἀκόμα τούς στύλους τῆς Ἐκκλησίας;

Ἡ προσέλευσή μας στό ναό Σᾶς παρακαλῶ, λοιπόν, καί σᾶς ἱκετεύω, ἄς προτιμᾶμε ἀπό ὅποιαδήποτε ἄλλη ἀσχολία καί φροντίδα τόν ἐκκλησιασμό. Ἄς τρέχουμε πρόθυμα, ὅπου κι ἂν βρισκόμαστε, στήν ἐκκλησία.

Προσέξτε, ὅμως, κανείς νά μήν μπεῖ στόν ἱερό αὐτό χῶρο, ἔχοντας βιοτικές φροντίδες ἢ περισπασμούς ἢ φόβους. Ἄλλά ἀφοῦ τ' ἀφήσουμε ὅλα τοῦτα ἔξω, στίς πύλες τοῦ ναοῦ, τότε ἄς περάσουμε μέσα. Γιατί ἐρχόμαστε στά ἀνάκτορα τῶν οὐρανῶν, πατάμε σέ τόπους πού ἀστράφτουν.

Ἄς διώξουμε ἀπό τήν ψυχή μας πρῶτα-πρῶτα τή μνησικακία, γιά νά μήν κατακριθοῦμε, ὅταν παρουσιαστοῦμε μπροστά στό Θεό καί προσευχηθοῦμε λέγοντας: *«Πάτερ ἡμῶν..., ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα*

ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Διαφορετικά, πῶς θέλεις νά φανεῖ ὁ Δεσπότης Χριστός γλυκός καί πράος ἀπέναντί σου, ἀφοῦ ἐσύ γίνεσαι στό συνάνθρωπό σου σκληρός καί δέν τόν συγχωρεῖς; Πῶς θά μπορέσεις νά ὑψώσεις τά χέρια σου στόν οὐρανό; Πῶς θά κινήσεις τή γλώσσα σου σέ λόγια προσευχῆς; Πῶς θά ζητήσεις συγγνώμη; Ἄκόμα κι ἂν θέλει ὁ Θεός νά συγχωρήσει τίς ἁμαρτίες σου, δέν τόν ἀφήνεις ἐσύ, ἐπειδή δέν συγχωρεῖς τόν πλησίον σου.

Ἡ ἀμφίεσή μας Μά καί ἡ ἐνδυμασία μας στό ναό νά εἶναι καλή ἀπό κάθε πλευρά. Νά εἶναι κόσμια καί ὄχι ἐξεζητημένη. Γιατί τό κόσμιο εἶναι σεμνό, ἐνῶ τό ἐξεζητημένο εἶναι ἄσεμνο.

Αὐτό ἀκριβῶς μᾶς παραγγέλλει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν λέει: «Θέλω νά προσεύχονται οἱ ἄνδρες σέ κάθε τόπο, σηκώνοντας πρὸς τόν οὐρανό χέρια ὄσια, χωρὶς ὀργή καί δισταγμό ὀλιγοπιστίας. Ἐπίσης καί οἱ γυναῖκες νά προσεύχονται μέ ἀμφίεση σεμνή, στολίζοντας τόν ἑαυτό τους μέ σεμνότητα καί σωφροσύνη, ὄχι μέ περίτεχνες κομμώσεις καί χρυσά κοσμήματα ἢ μαργαριτάρια ἢ ἐνδύματα πολυτελή, ἀλλά μέ ὅ,τι ταιριάζει στίς γυναῖκες πού λένε ὅτι σέβονται τό Θεό, δηλαδή μέ καλά ἔργα» (Α΄ Τιμ. 2:8-10). Ἄν, λοιπόν, ἀπαγορεύει στίς γυναῖκες ἐκεῖνα πού εἶναι ἀπόδειξη πλοῦτου, πολύ περισσότερο ἀπαγορεύει ὅσα κινοῦν τήν περιέργεια, ὅπως τά φτιασίδια, τό βάψιμο τῶν ματιῶν, τό κουνιστό βάδισμα, τά παράξενα ροῦχα καί τά παρόμοια.

Τί λές, γυναῖκα; Ἔρχεσαι στό ναό νά προσευχηθεῖς, καί στολίζεσαι μέ χρυσαφικά καί χτενίζεσαι ἐπιτηδευμένα; Μήπως ἤρθες γιά νά χορέψεις; Μήπως γιά νά λάβεις μέρος σέ γαμήλια γιορτή; Ἐκεῖ ἔχουν θέση τά χρυσαφικά καί οἱ πολυτέλειες· ἐδῶ δέν χρειάζεται τίποτε ἀπ' αὐτά. Ἦρθες νά παρακαλέσεις τό Θεό γιά τίς ἁμαρτίες σου. Τί στολίζεις, λοιπόν, τόν ἑαυτό σου;

Αυτή ή εμφάνιση δέν είναι γυναίκασ πού ίκετεύει. Πώς μπορείς νά στενάξεις, πώς μπορείς νά δακρύσεις, πώς μπορείς νά προσευχηθείς μέ θέρμη, έχοντας τέτοια άμφίεση; Θέλεις νά φαίνεσαι εϋπρεπής; Φόρεσε τό Χριστό καί ὄχι τό χρυσό. Ντύσου τήν έλεημοσύνη, τή φιλανθρωπία, τή σωφροσύνη, τήν ταπεινοφροσύνη. Αυτά άξίζουη περισσότερο άπ' ὄλο τό χρυσάφι. Αυτά καί τήν ώραία τήν κάνουν ώραιότερη καί τήν άσχημη τήν ὁμορφαίνουη. Νά ξέρεις, γυναίκα, πώς, ὅταν στολιστείς πολύ, γίνεσαι πιό αίσχρη κι άπό τή γυμνή, γιατί ἔχεις άποβάλει πιά τήν κοσμιότητα.

Προσοχή καί προσευχή Ἐλλά καί ή διαγωγή μας, ὄσο βρισκόμαστε μέσα στό ναό, ἄς είναι ή πρέπουσα, ὅπως άρμόζει σέ ἄνθρωπο πού βρίσκεται μπροστά στό Θεό. Νά μήν άσχολούμαστε μέ άσκοπες συζητήσεις, μά νά στεκόμαστε μέ φόβο καί τρόπο, μέ προσοχή καί προθυμία, μέ τό βλέμμα στραμμένο στή γῆ καί τήν ψυχή ὑψωμένη στόν οὐρανό.

Γιατί ἔρχονται πολλοί στήν ἔκκλησία, ἔπαναλαμβάνουη μηχανικά ψαλμούς καί εϋχές, καί φεύγουη δίχως νά ξέρουη τί είπαν. Τά χείλη κινουηται, ἄλλά τ' αυτιά δέν άκούη. Ἐσύ δέν άκούς τήν προσευχή σου, καί θέλεις νά τήν είσακούσει ὁ Θεός; Γονάτισα, λές· ἄλλά ὁ νοῦς σου πετοῦσε μακριά. Τό σῶμα σου ἦταν μέσα στήν ἔκκλησία καί ή ψυχή σου ἔξω. Τό στόμα ἔλεγε τήν προσευχή καί ὁ νοῦς μετροῦσε τόκουσ, συμβόλαια, συναλλαγές, χωράφια, κτήματα, συναναστροφές μέ φίλουσ. Κι ὄλα αυτά συμβαίνουη, γιατί ὁ διάβολος είναι πονηρός· ξέρει πώς τήν ώρα τῆς προσευχῆς κερδίζουη πολλά, γι' αυτό τότε ἐπιτίθεται μέ μεγαλύτερη σφοδρότητα. Ἄλλες φορές είμαστε ξαπλωμένοι στό κρεβάτι, καί τίποτα δέν σκεφτόμαστε· ἦρθαμε ὁμως στήν ἔκκλησία νά προσευχηθοῦμε, καί ὁ διάβολος μᾶς ἔβαλε ἕνα σωρό λογισμοῦσ, ὥστε καθόλου νά μήν ὠφεληθοῦμε.

Ἄν, ἀλήθεια, ὁ Θεός σου ζητήσει λόγο για τήν ἀδι-

αφορία ή και την άσέβεια που δείχνεις στις λατρευτικές συνάξεις, τί θα κάνεις; Νά, την ώρα που Αὐτός σου μιλάει, ἐσύ, ἀντί νά προσεύχεσαι, ἔχεις πιάσει κουβέντα μέ τόν διπλανό σου γιά πράγματα ἀνώφελα. Καί ὅλα τ' ἄλλα ἀμαρτήματά μας ἄν παραβλέψει ὁ Θεός, τοῦτο φτάνει γιά νά στερηθοῦμε τή σωτηρία. Μήν τό θεωρεῖς μικρό παράπτωμα. Γιά νά καταλάβεις τή βαρύτητά του, σκέψου τί γίνεται στήν ἀνάλογη περίπτωση τῶν ἀνθρώπων. Ἄς υποθέσουμε ὅτι συζητᾶς μ' ἕνα ἐπίσημο πρόσωπο ἢ μ' ἕναν ἐγκάρδιο φίλο σου. Καί ἐνῶ ἐκεῖνος σου μιλάει, ἐσύ γυρίζεις ἀδιάφορα τό κεφάλι σου καί ἀρχίζεις νά κουβεντιάζεις μέ κάποιον ἄλλο. Δέν θά προσβληθεῖ ὁ συνομιλητής σου ἀπ' αὐτή τήν ἀπρέπειά σου; Δέν θά θυμώσει; Δέν θά σου ζητήσῃ τό λόγο;

Ἄλιμονο! Βρίσκεσαι στή θεία Λειτουργία, κι ἐνῶ τό βασιλικό τραπέζι εἶναι ἐτοιμασμένο, ἐνῶ ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ θυσιάζεται γιά χάρη σου, ἐνῶ ὁ ἱερέας ἀγωνίζεται γιά τή σωτηρία σου, ἐσύ ἀδιαφορεῖς. Τήν ώρα που τά ἐξαπτέρυγα Σεραφεῖμ σκεπάζουν τά πρόσωπά τους ἀπό δέος καί ὅλες οἱ οὐράνιες δυνάμεις μαζί μέ τόν ἱερέα παρακαλοῦν τό Θεό γιά σένα, τή στιγμή που κατεβαίνει ἀπό τόν οὐρανό ἡ φωτιά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ χύνεται ἀπό τήν ἄχραντη πλευρά Του μέσα στό ἅγιο Ποτήριο, τή στιγμή αὐτή ἡ συνειδησή σου, ἄραγε, δέν σέ ἐλέγχει γιά τήν ἀπροσεξία σου; Σκέψου, ἀνθρωπέ μου, μπροστά σέ Ποιόν στέκεσαι τήν ώρα τῆς φρικτῆς μυσταγωγίας καί μαζί μέ ποιούς - μέ τά Χερουβεῖμ, μέ τά Σεραφεῖμ, μέ ὅλες τίς οὐράνιες δυνάμεις. Ἀναλόγισου μαζί μέ ποιούς ψάλλεις καί προσεύχεσαι. Εἶναι ἀρκετό γιά νά συνέλθεις, ὅταν θυμηθεῖς ὅτι, ἐνῶ ἔχεις ὑλικό σῶμα, ἀξιῶνεσαι νά ὑμνεῖς τόν Κύριο τῆς κτίσεως μαζί μέ τούς ἀσώματους ἀγγέλους.

Μή συμμετέχεις, λοιπόν, στήν ἱερή ἐκείνη ὑμνωδία μέ ἀδιαφορία. Μήν ἔχεις στό νοῦ σου βιοτικές σκέψεις. Διῶξε κάθε γήινο λογισμό καί ἀνέβα νοερά στόν

οὐρανό, κοντά στό θρόνο τοῦ Θεοῦ. Πέταξε ἐκεῖ μαζί μέ τά Σεραφεῖμ, φτερούγισε μαζί τους, ψάλε τόν τρισάγιο ὕμνο στήν Παναγία Τριάδα.

Ἡ Θεία Κοινωνία Καί σάν ἔρθει ἡ στιγμή τῆς θείας Κοινωνίας καί πρόκειται νά πλησιάσεις τήν ἁγία Τράπεζα, πίστευε ἀκλόνητα πώς ἐκεῖ εἶναι παρών ὁ Χριστός, ὁ Βασιλιάς τῶν ὅλων. Ὅταν δεῖς τόν ἱερέα νά σοῦ προσφέρει τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Κυρίου, μή νομίσεις ὅτι ὁ ἱερέας τό κάνει αὐτό, ἀλλά πίστευε ὅτι τό χέρι πού ἀπλώνεται εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός πού λάμπρυνε μέ τήν παρουσία Του τήν τράπεζα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, Αὐτός καί τώρα διακοσμεῖ τήν Τράπεζα τῆς θείας Λειτουργίας. Παραβρίσκεται πραγματικά καί ἐξετάζει τοῦ καθενός τήν προαίρεση καί παρατηρεῖ ποιός πλησιάζει μέ εὐλάβεια ταιριαστή στό ἅγιο Μυστήριο, ποιός μέ πονηρή συνείδηση, μέ σκέψεις βρωμερές καί ἀκάθαρτες, μέ πράξεις μολυσμένες. Ἀναλογίσου, λοιπόν, κι ἐσύ ποιό ἐλάττωμά σου διόρθωσες, ποιάν ἀρετή κατόρθωσες, ποιάν ἁμαρτία ἔσβησες μέ τήν ἐξομολόγηση, σέ τί ἔγινες καλύτερος. Ἄν ἡ συνείδησή σου σέ πληροφορεῖ ὅτι φρόντισες ἀρκετά γιά τήν ἐπούλωση τῶν ψυχικῶν σου τραυμάτων, ἂν ἔκανες κάτι περισσότερο ἀπό τή νηστεία, κοινώνησε μέ φόβο Θεοῦ. Ἄλλιῶς, μείνε μακριά ἀπό τά ἄχραντα Μυστήρια. Καί ὅταν καθαριστεῖς ἀπ' ὅλες τίς ἁμαρτίες σου, τότε νά πλησιάσεις.

Νά προσέρχεστε, λοιπόν, στή θεία Κοινωνία μέ φόβο καί τρόμο, μέ συνείδηση καθαρή, μέ νηστεία καί προσευχή. Χωρίς νά θορυβεῖτε, χωρίς νά ποδοπατᾶτε καί νά σπρώχνετε τούς διπλανούς σας. Γιατί αὐτό ἀποτελεῖ τή μεγαλύτερη τρέλα καί τή χειρότερη περιφρόνηση τῶν θείων Μυστηρίων.

Πές μου, ἄνθρωπε, γιατί κάνεις θόρυβο; Γιατί θιάζεσαι; Σέ πιέζει τάχα ἡ ἀνάγκη νά κάνεις τίς δουλειές σου; Καί σοῦ περνάει ἄραγε, τήν ὥρα πού πᾶς νά κοινωνήσεις, ἡ σκέψη ὅτι ἔχεις δουλειές; Ἐχεις μήπως

τήν αίσθηση ότι είσαι πάνω στη γῆ; Νομίζεις ότι βρίσκεσαι μαζί με ανθρώπους και ὄχι με τούς χορούς τῶν ἀγγέλων; Μά κάτι τέτοιο εἶναι δείγμα πέτρινης καρδιάς...

Κάθε πότε νά κοινωνοῦμε; Ὑπάρχει κι ἓνα ἄλλο θέμα: Πολλοί κοινωνοῦν μιά φορά τό χρόνο, ἄλλοι δύο φορές, ἄλλοι περισσότερες. Ποιούς ἀπ' αὐτούς θά ἐπιδοκιμάσουμε; Ὅσους μιά φορά, ὅσους πολλές ἢ ὅσους λίγες φορές μεταλαμβάνουν; Οὔτε τούς μία οὔτε τούς πολλές οὔτε τούς λίγες, μά ἐκείνους πού πλησιάζουν στό ἅγιο Ποτήριο μέ καρδιά ἀγνή, μέ βίο ἀνεπίληπτο. Αὐτοί ἄς κοινωνοῦν πάντα. Οἱ ἄλλοι, οἱ ἀμετανόητοι ἁμαρτωλοί, ἄς μένουν μακριά ἀπό τά ἄχραντα Μυστήρια, γιατί ἀλλιῶς κρίμα καί καταδίκη ἐτοιμάζουν γιά τόν ἑαυτό τους. Ὁ ἅγιος ἀπόστολος λέει: «Ὅποιος τρώει τόν ἄρτο καί πίνει τό ποτήριο τοῦ Κυρίου μέ τρόπο ἀνάξιο, γίνεται ἔνοχος ἁμαρτήματος ἀπέναντι στό σῶμα καί στό αἷμα τοῦ Κυρίου, προκαλώντας τήν καταδίκη του» (Α΄ Κορ. 11:27, 29). Θά τιμωρηθεῖ, δηλαδή, τόσο αὐστηρά, ὅσο καί οἱ σταυρωτές τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ κι ἐκεῖνοι ἔγιναν ἔνοχοι ἁμαρτήματος ἀπέναντι στό σῶμα Του.

Πολλοί ἀπό τούς πιστούς ἔχουν φτάσει σέ τέτοιο σημεῖο περιφρονήσεως τῶν ἀγίων Μυστηρίων, ὥστε, ἐνῶ εἶναι γεμάτοι ἀπό ἀμέτρητες κακίες καί δέν διορθώνουν καθόλου τόν ἑαυτό τους, κοινωνοῦν στίς γιορτές ἀπροετοίμαστοι, μή γνωρίζοντας ὅτι προϋπόθεση τῆς θείας Κοινωνίας δέν εἶναι ἡ γιορτή, ἀλλά, καθώς εἶπαμε, ἡ καθαρή συνείδηση. Καί ὅπως αὐτός πού δέν αἰσθάνεται κανένα κακό στή συνείδησή του, πρέπει καθημερινά νά προσέρχεται στή θεία Κοινωνία, ἔτσι κι αὐτός πού εἶναι φορτωμένος ἁμαρτήματα καί δέν μετανοεῖ, πρέπει νά μήν κοινωνεῖ οὔτε στή γιορτή. Γι' αὐτό καί πάλι σᾶς παρακαλῶ ὅλους νά μήν πλησιάζετε στά θεία Μυστήρια ἔτσι ἀπροετοίμαστοι

κι ἐπειδὴ τό ἀπαιτεῖ ἡ γιορτή, ἀλλά, ἂν κάποτε ἀποφασίσετε νά λάβετε μέρος στή θεία Λειτουργία καί νά κοινωνήσετε, νά καθαρίζετε καλά τόν ἑαυτό σας, ἀπό πολλές μέρες πρὶν, μέ τή μετάνοια, τήν προσευχή, τήν ἐλεημοσύνη, τή φροντίδα γιά τὰ πνευματικά πράγματα.

Παραμονή ὡς τήν ἀπόλυση Ἦρθες, λοιπόν, στήν ἐκκλησία καί ἀξιώθηκες νά συναντήσεις τό Χριστό; Μή φύγεις, ἂν δέν τελειώσει ἡ ἀκολουθία. Ἐάν φύγεις πρὶν τήν ἀπόλυση, εἶσαι ἔνοχος ὅσο κι ἕνας δραπέτης. Πηγαίνεις στό θέατρο καί, ἂν δέν τελειώσει ἡ παράσταση, δέν φεύγεις. Μπαίνεις στήν ἐκκλησία, στόν οἶκο τοῦ Κυρίου, καί γυρίζεις τήν πλάτη στά ἄχραντα Μυστήρια; Φοβήσου τουλάχιστον ἐκείνον πού εἶπε: «Ὅποιος καταφρονεῖ τό Θεό, θά καταφρονηθεῖ ἀπ' Αὐτόν» (Πρβλ. Παροιμ. 13:13).

Τί κάνεις, ἄνθρωπε; Ἐνῶ ὁ Χριστός εἶναι παρών, οἱ ἄγγελοι τοῦ παραστέκονται, οἱ ἀδελφοί σου κοινωνοῦν ἀκόμα, ἐσύ τούς ἐγκαταλείπεις καί φεύγεις; Ὁ Χριστός σοῦ προσφέρει τήν ἁγία σάρκα Του, κι ἐσύ δέν περιμένεις λίγο, γιά νά Τόν εὐχαριστήσεις ἔστω μέ τὰ λόγια; Ὅταν παρακάθεται σέ δείπνο, δέν τολμᾶς νά φύγεις, ἔστω κι ἂν ἔχεις χορτάσει, τή στιγμή πού οἱ φίλοι σου κάθονται ἀκόμα στό τραπέζι. Καί τώρα πού τελοῦνται τὰ φρικτά Μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, τ' ἀφήνεις ὅλα στή μέση καί φεύγεις;

Θέλετε νά σᾶς πῶ τίνος τό ἔργο κάνουν ὅσοι φεύγουν πρὶν τελειώσει ἡ θεία Λειτουργία καί δέν συμμετέχουν ἔτσι στίς τελευταίες εὐχαριστήριες εὐχές; Ἰσως εἶναι βαρῦ αὐτό πού πρόκειται νά πῶ, μά πρέπει νά τό πῶ. Ὅταν ὁ Ἰούδας πῆρε μέρος στόν Μυστικό Δείπνο τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ὅλοι ἦταν καθισμένοι στό τραπέζι, αὐτός σηκώθηκε πρὶν ἀπό τούς ἄλλους κι ἔφυγε. Ἐκείνον, λοιπόν, τόν Ἰούδα, μιμοῦνται... Ἐάν δέν ἔφευγε τότε ἐκεῖνος, δέν θά γινόταν προδότης, δέν θά χανόταν. Ἐάν δέν ξεχώριζε τόν ἑαυτό του ἀπό τό ποι-

μνιο, δέν θά τόν ἔβρισκε μόνο του ὁ λύκος, γιά νά τόν φάει.

Μετά τόν ἐκκλησιασμό Ἐμεῖς ἄς ἀναχωροῦμε ἀπό τή θεία Λειτουργία σάν λιοντά-ρια πού βγάζουν φωτιά, ἔχοντας γίνει φοβεροί ἀκόμα καί στό διάβολο. Γιατί τό ἅγιο αἷμα τοῦ Κυρίου πού κοινωνοῦμε, ποτίζει τήν ψυχή μας καί τῆς δίνει μεγάλη δύναμη. Ὅταν τό μεταλαβαίνουμε ἄξια, διώχνει τούς δαίμονες μακριά καί φέρνει κοντά μας τούς ἀγγέλους καί τόν Κύριο τῶν ἀγγέλων. Αὐτό τό αἷμα εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας, μ' αὐτό λούζεται ἡ ψυχή, μ' αὐτό στολίζεται. Αὐτό τό αἷμα κάνει τό νοῦ μας λαμπρότερο ἀπό τή φωτιά, αὐτό κάνει τήν ψυχή μας λαμπρότερη ἀπό τό χρυσάφι.

Προσελκύστε, λοιπόν, τούς ἀδελφούς μας στήν ἐκκλησία, προτρέψτε τούς πλανημένους, συμβουλέψτε τους ὄχι μόνο μέ λόγια, ἀλλά καί μέ ἔργα. Κι ἂν ἀκόμα τίποτα δέν πείς, ἀλλά βγείς ἀπό τήν ἱερή σύναξη, δείχνοντας στούς ἀπόντες –καί μέ τήν ἐμφάνιση καί μέ τό βλέμμα καί μέ τή φωνή καί μέ τό βάδισμα καί μ' ὅλη σου τή σεμνότητα– τό κέρδος πού ἀποκόμισες ἀπό τό ναό, αὐτό εἶναι ἄρκετό γιά παραίνεση καί συμβουλή. Γιατί ἔτσι πρέπει νά βγαίνουμε ἀπό τό ναό, σάν ἀπό ἱερά ἄδυτα, σάν νά κατεβαίνουμε ἀπό τούς ἴδιους τούς οὐρανοῦς. Δίδαξε ὅσους δέν ἐκκλησιάζονται ὅτι ἔψαλες μαζί μέ τά Σεραφεῖμ, ὅτι ἀνήκεις στήν οὐράνια πολιτεία, ὅτι συναντήθηκες μέ τό Χριστό καί μίλησες μαζί Του. Ἄν ἔτσι ζοῦμε τή θεία Λειτουργία, δέν θά χρειαστεῖ νά ποῦμε τίποτα στούς ἀπόντες. Ἀλλά βλέποντας ἐκεῖνοι τή δική μας ὠφέλεια, θά νιώσουν τή δική τους ζημιά καί θά τρέξουν γρήγορα στήν ἐκκλησία, γιά ν' ἀπολαύσουν τά ἴδια ἀγαθά, μέ τή χάρη καί φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στόν ὁποῖο, μαζί μέ τόν Πατέρα καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, αἰώνια ἀνήκει ἡ δόξα. Ἀμήν.